

2021-07-22
Ju2021/02771**Justitiedepartementet**Myndigheten för samhällsskydd och
beredskap
651 81 KARLSTAD

Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att bedöma behov av personalförstärkningar inom bevakningsansvariga myndigheter och andra berörda aktörer vid en situation med höjd beredskap och ytterst krig

Regeringens beslut

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska översiktligt bedöma och redovisa behovet av personalförstärkningar inom bevakningsansvariga myndigheter, kommuner, regioner och näringslivet för att nödvändig verksamhet ska kunna upprätthållas vid höjd beredskap och krig. MSB ska bedöma var det finns behov av särskilda åtgärder för att säkra personalbehoven inom de verksamhetsområden som är av central betydelse för att uppnå målet med det civila försvaret.

Följande frågor ska särskilt belysas:

- Inom vilka typer av verksamheter, av central betydelse för att uppnå målet med det civila försvaret, kommer det att behövas personalförstärkningar för att upprätthålla nödvändig verksamhet vid höjd beredskap och krig?
- Finns den personal som kommer att behövas vid höjd beredskap och krig tillgänglig inom verksamheten vid fredstida normalläge, eller bedöms det behövas personalförstärkningar utifrån?
- I vilken utsträckning handlar förstärkningsbehovet om specifik kompetens som inte behövs i fredstida normalläge?
- Finns det en känd planering hos ansvariga aktörer för hur eventuella personalförstärkningar utifrån kan säkerställas?

Bevakningsansvariga myndigheter ska bistå MSB med analysunderlag i form av översiktliga bedömningar, bland annat avseende vilka behov av personalförstärkningar som kan uppstå inom respektive myndighet samt hos andra aktörer inom myndighetens ansvarsområde, för att nödvändig verksamhet ska kunna upprätthållas vid höjd beredskap och krig. Ett underlag för arbetet är de bevakningsansvariga myndigheternas samt kommunernas och regionernas arbete med krigsorganisation och krigsplacering. Analysen ska göras på aggregerad nivå, och redovisningen ska inte innehålla detaljerad information om faktiska personaltillgångar hos aktörerna.

MSB ska samarbeta med Försvarsmakten, Totalförsvarets plikt- och prövningsverk samt andra relevanta aktörer i genomförandet av uppdraget.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 29 april 2022.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen ser ett behov av att få en samlad bild av hur personalbehoven ser ut inom olika delar av det civila försvaret för att identifiera vilka typer av verksamheter som kan vara betjänta av särskilda åtgärder för sin personalförsörjning vid höjd beredskap och krig. Sådana åtgärder skulle till exempel kunna handla om förberedelser för att nyttja den allmänna tjänsteplikten, en aktiverad civilplikt eller avtalslösningar. En stor del av den verksamhet som behöver upprätthållas under höjd beredskap och krig bedrivs av kommuner, regioner och näringslivet, varför även dessa aktörers personalbehov är en viktig del av analysen. Det är viktigt att få kännedom om var det kommer att behövas personalförstärkningar, exempelvis för att numerären behöver utökas eller för att det behövs andra kompetenser än i vardagen. En fördjupad kunskap om personalbehovet inom det civila försvaret möjliggör en analys av vilka åtgärder som är bäst lämpade för att trygga personalförsörjningen. Med resultatet av detta uppdrag som utgångspunkt avser regeringen att återkomma till analysen av lämpliga åtgärder i ett senare skede.

Kommuner, regioner och näringslivet ansvarar för en stor del av den verksamhet som behöver bedrivas under höjd beredskap och krig. Det stora antalet aktörer, inklusive privata aktörer, som utför samhällsviktig verksamhet samt det över tid försämrade säkerhetspolitiska läget är två bidragande orsaker till att en översyn av personalförsörjningen inom det civila försvaret är angelägen.

Statliga myndigheter, kommuner och regioner med ansvar inom det civila försvaret ska genomföra beredskapsplanering. En central del i detta är att analysera sitt ansvar och identifiera vilken verksamhet som måste kunna upprätthållas i händelse av höjd beredskap och krig. Med detta som utgångspunkt går det att göra en bedömning av vilka personalbehov som kan förväntas uppstå vid höjd beredskap och krig för att identifiera områden som är av stor vikt för totalförsvaret där det kan behövas personalförstärkningar.

Viktiga steg för att säkerställa personalförsörjningen har tagits genom att bevakningsansvariga myndigheter har krigsplacerat personal som behövs för verksamhet under höjd beredskap och krig. Även kommuner och regioner har påbörjat krigsplacering av sin personal. Detta arbete behöver fortsätta. I arbetet med beredskapsplanering ingår att löpande uppdatera arbetet med krigsplacering av personal samt beakta eventuella behov utöver anställd personal, exempelvis behovet av förstärkningar från frivilliga försvarsorganisationer.

En utgångspunkt för analysen av personalbehoven kan vara de områden som regeringen pekar ut som särskilt viktiga i totalförsvarspropositionen. Dessa är ordning och säkerhet, skydd av civilbefolkningen, hälso- och sjukvård, livsmedel och dricksvatten, finansiell beredskap, transporter, energiförsörjning och elektroniska kommunikationer och post. Analysen bör dock göras bredare för att även inkludera andra eventuellt personalintensiva verksamhetsområden som är av stor vikt för det civila försvarets förmåga, till exempel socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård, kommunalteknisk försörjning och olika stödfunktioner som exempelvis hälso- och sjukvårdens behov av till exempel tvätterier, lokalvård och kök.

Vissa aktörer kommer att bli extra hårt belastade under höjd beredskap och krig och behöver hantera tillkommande arbetsuppgifter som är särskilt personalkrävande och av stor vikt för totalförsvaret. Andra aktörer kan tänkas behöva prioritera ner vissa delar av verksamheten, för att endast upprätthålla sådan verksamhet som är nödvändig under höjd beredskap och krig, och hos dessa aktörer kan personalbehoven bli lägre än vid ett fredstida normalläge.

Ordning och säkerhet är ett exempel bland flera på områden som kan väntas bli mer personalintensivt vid höjd beredskap och krig. Även den kommunala räddningstjänsten är ett område som kan antas bli särskilt personalintensivt vid höjd beredskap och krig. Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har den kommunala räddningstjänsten, utöver sina vardagliga uppgifter, särskilda åtaganden vid höjd beredskap. Hälso- och sjukvården är ytterligare ett exempel på ett område där personalbehoven kan öka vid höjd beredskap och krig.

Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (SOU 2020:23) har gjort bedömningen att personalförsörjningen på området skulle kunna underlättas genom en återaktiverad civilplikt. MSB har tidigare bedömt att civilplikt sannolikt behöver finnas med som en komponent för att försörja det civila försvaret, men att det inte bör ses som en förstahandslösning, utan att anställda och frivilliga ska användas så långt som möjligt (MSB, Så skapar vi motståndskraft – Skrivelse med underlag inför försvarsbeslutsperioden 2021–2025).

De fördelar en återaktivering av civilplikten skulle kunna innebära ur ett personalförsörjningsperspektiv måste vid en bedömning vägas mot bland annat det ingrepp som åtgärden utgör för de enskilda som berörs. Samtidigt utgör civilplikten en möjlighet för den som vill göra vapenfri pliktjänstgöring att bidra till totalförsvarets samlade behov.

Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret är att Sverige under minst tre månader ska kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid. Under de tre månaderna förutsätts att det råder höjd beredskap och att logistikflödena med omvärlden har begränsningar men inte är helt avbrutna.

Ambitionen ska vara att upprätthålla en nödvändig försörjning. Inom de flesta områden innebär det en avsevärt lägre försörjningsnivå än i ett fredstida normalläge.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Stina Wessling

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet/SB
Finansdepartementet/BA/FMA/FPM, FI/OFA/K, FI/OFA/ESA,
FI/OFA/SFÖ, FI/OFA/OU,
Försvarsdepartementet/MFI/MFU
Infrastrukturdepartementet/E STM/ESD/TP/US/TM
Justitiedepartementet/L4/PO/SIM
Kulturdepartementet/MD
Miljödepartementet/KE
Näringsdepartementet/BSÄ/LB DL/LB EUI/LB FJR/LB JL/LB SMF/N
BI/N EIN/N MK
Socialdepartementet/FS/SOF
Utrikesdepartementet/HI
Affärsverket Svenska kraftnät
Arbetsförmedlingen
E-hälsomyndigheten
Elsäkerhetsverket
Finansinspektionen
Folkhälsomyndigheten
Fortifikationsverket
Försvarsmakten
Försvarets materielverk
Försvarets radioanstalt
Försäkringskassan
Kommerskollegium
Kustbevakningen
Livsmedelsverket
Luftfartsverket
Läkemedelsverket
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län

Kopia till (forts)

Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Migrationsverket
Pensionsmyndigheten
Polismyndigheten
Post- och telestyrelsen
Riksgäldskontoret
Sjöfartsverket
Skatteverket
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Strålsäkerhetsmyndigheten
Svenskt Näringsliv
Sveriges Kommuner och Regioner
Säkerhetspolisen
Tillväxtverket
Totalförsvarets plikt- och prövningsverk
Trafikverket
Transportstyrelsen
Tullverket